

Ribavštiri

WOLFGANG KOHLHAASE in RITA ZIMMER

Režijc: BOBIS CAVAZZA

Igraju:

JOŽICA AVBELJ
POLONA VETRIH
MILENA ZUPANČIĆ
MATIJA ROZMAN

Wolfgang Kohlhaase & Rita Zimmer:

Riba za štiri (*Fisch zu vier*)

Igrajo:

Charlotta Heckendorf ..... POLONA VETRIH
Cecilija Heckendorf ..... MILENA ZUPANČIČ
Clementina Heckendorf ..... JOŽICA AVBELJ
Rudolf Moosdenger, sluga ..... MATIJA ROZMAN

Režija: ..... BORIS CAVAZZA

Prevod: ..... IRENA SAMIDE

Priredba prevoda: ..... EKIPA PREDSTAVE

Scenografija: ..... IRENA PIVKA

Kostumografija: ..... LEO KULAŠ

Glasba: ..... KATRINAS * MIRKO VUKSANOVIĆ *
PABLO DE SARASATE
(ANNE SOPHIE MUTTER)

Svetovanje pri rap-u: ..... JOSE

Asistenca in ureditev gled. lista: ..... JASNA VOMBEK

Izvršna producentka: ..... MOJCA HRŽENJAK

Luč in ton: ..... SREČKO BREZOVAR

Garderoba in maska: ..... MIHAELA MAJCEN

Rekviziti: ..... JELKA DOBNIKAR

Fotografija: ..... POLONA POTRČ, ALEŠ FEVŽAR

Grafično oblikovanje: ..... IVO KORITNIK, MATJAŽ FERENC

Producija: Teater Komedija BTC, sezona IV 2003/2004

Wolfgang Kohlhaase je vodilni in nedvomno tudi eminentnejši del tandemja Kohlhaase - Zimmer. Medtem ko je Rita Zimmer kot soscenaristka podpisala le dve deli - razen *Ribe za štiri* (*Fisch zu viert*) še *Ali poznate Mlečno cesto?* (*Kennen Sie die Milchstraße?*) - je bil l. 1931 rojeni Kohlhaase za časa Nemške demokratične republike eden njenih najznamenitejših scenaristov. Po začetni novinarski karieri je skoraj štirideset let delal v studijs DEFA na Babelsbergu kot dramaturg, scenarist in filmski režiser - deloval je tudi kot pisatelj in dramatik - ter bil v veliki meri zaslužen za uspehe filmov, kot so *Berlin - vogal Schönhäuser* (*Berlin - Ecke Schönhäuser*, 1956), *Imel sem jih devetnajst* (*Ich war neunzehn*, 1968) ter *Sollo Sunny* (1980); slednjega so kasneje priredili tudi za gledališče. Svoje delo je zmeraj prepletal z družbeno kritiko, zato ne preseneča, da je bil eden njegovih berlinskih filmov, *Berlin za vogalom* (*Berlin um die Ecke*, 1965), ob nastanku prepovedan in je prišel na filmska platna še po padcu berlinskega zidu l. 1990. Ob filmih in scenarijih je ustvarjal še radijske igre; razen *Ribe za štiri* je velik uspeh požel tudi z igro *Varianta Grünstein* (*Die Grünstein - Variante*), po kateri je l. 1984 posnel film. Sodeloval je z mnogimi uglednimi filmskimi umetniki (Hanna Schygulla, Leni Riefensthal, Margarethe von Trotta, Wim Wenders, Werner Herzog); nazadnje z Volkerjem Schlöndorffom pri filmu *Tišina po koncu* (*Die Stille nach dem Schluss*, 2000). V zadnjem času se pojavlja potreba po ponatisu njegovih izjemnih proznih del - *Silvester z Balzacom in druge pripovedi* (*Silvester mit Balzac und andere Erzählungen*, 1978) - ki jih danes poznajo le še literarni sladokusci.

Wolfgang Kohlhaase je večkratni dobitnik nacionalne nagrade NDR, prejel pa je tudi nagrado Prix Italia, nagrado za scenarij chicaškega filmskega festivala, nagrado Helmuta Käutnerja in nagrado Ernsta Lubitscha.

CECILIIA: Kaj, ko bi malo obujala spomine, Rudolf?

“Rad sem v družbi igralcev, ker so bistri, duhoviti in ker so sposobni misliti na več stvari hkrati”, je nekoč dejal režiser Martin Scorsese. “Še najbolj me navdušuje njihov pogum!“

Martin je seveda zamolčal, da smo igralci povsem navadni ljudje, ki nemalokrat zbolimo zaradi pogostega prepiha in prahu na odrih ali snemanjih. Pozabil je, da smo velikokrat naveličani nenehnega učenja besedil, izčrpavajočih vaj in zahtevnih nastopov. Naš delovni urnik je narejen tako, da smo na odru običajno takrat, ko drugi počivajo. “Joj, kaj bi dal-a, da mi danes ne bi bilo treba iti na oder”, je vzdih, ki ga pogosto slišim med kolegi, medtem ko čakamo na začetek predstave.

Zakaj smo se zapisali gledališki umetnosti? Zakaj se odpovedujemo prostim vikendom, zimskim počitnicam, večerom s prijatelji, silvestrskemu veselju? Zakaj tako stočno prenašamo vedno slabši odnos kulturne politike do našega nesebičnega in požrtvovalnega dela? Ali res zgolj zato, ker smo pogumnejši in nam je pri svojem delu dano videti ter podoživljati skrite kotičke cloveške duše - ali pa globje razumeti sebe? Ali nemara zato, ker s svojo pronicljivo domišljijo in z brezstevilnimi vlogami, ki so se razvijale in živele v naših srcih, živimo bogateje?

CLEMENTINA: Kako romantično! Kaj pa slonice? Se tudi one umaknejo v samoto?

Prav gotovo leži del odgovora tudi v tem. Še bliže resnici pa sem, če povem, da se igralci zares strastno predajamo svojemu poklicu. Verjamemo namreč, da je umetnost ljubezen in življenje, pa tudi vera v boljši svet; prepričani smo, da bi bil svet brez nas in brez gledališča bolj pust in bolj prazen.

Martin ima prav, ko pravi, da smo igralci pogumni. Smo bojni tovariši, ki znamo premagati strah in iskreno razgrinjamo pravo podobo sveta.

Odstiramo tisto, kar je v realnem življenju največkrat tako težko odstreti.

Plačilo za naš pogum ste vi, naši zvesti obiskovalci. Dobrodošli v novi sezoni Teatra komedije BTC!

POLONA VETRIH

Polona Telisic.

CHARLOTTA: Pozimi, ljuba moja, pa jaz ne morim!

”Moritatno poročilo o res obžalovanja vredni aferi iz leta 1838 z deželnega posestva pri Neuruppinu“ se glasi oznaka, s katero avtorja podpisujeta to, najbrž res nekoliko črno komedijo. Napisala sta jo l. 1968, sprva kot radijsko igro, dve leti kasneje pa sta jo predelala za gledališče. Od takrat je komedija doživela več kot 170 uprizoritev po vsej Evropi in občinstvo jo je povsod navdušeno sprejemalo. Dogodek (resnični?) iz mesteca v bližini Berlina, katerega »poročilo« se razleže v zavozlano kriminalko, začinjeno z dobršno mero lucidnega humorja, si za svojo moritatno podlago poigrava na videz povsem nedolžen in okolju primerno razčustvovan valček, ki pa je namesto vzpostavljanja sentimenta lenobne domačnosti - kot nam sporoča dogajanje na odru - vir kopice nepredvidljivih zapletov in usodnih razpletov.

CECILIA: Ali poznaš ta komad? Od kod pa?

CLEMENTINA: Pojma nimam, od kod!

CECILIA: Takoj mi povej, od kod ga poznaš!

CHARLOTTA: Tudi jaz ga poznam, ljuba moja. Očitno gre za precej znan komad!

RUDOLF: Kako vam je všeč glasba, moje dame?

RUDOLF: Ta valček je vrhunec, krona vsega, vrh, s katerega bo naše oko zaobjelo vso našo usodo; preteklo, sedanjo in prihodnjo!

Nekam preveč, gospod. In predvsem mnogo bolj, kot bi se za samske, a seveda na moč ugledne gospe to spodbilo. Ne samo, ker vsako izmed sester spominja na nekdanje naivno-romantične (Clementina), žgečkljivo-opolzke (Charlotta) ali sado-mazohistične (Cecilija) nočne vibracije, ki se jim seveda nikakor ne želijo odreči, ampak tudi, ker se valček, *komad* - s perspektive ženskih lovki namiguje izraz razen na melodijo še na obetaven moški primerek - pokaže kot trpeča projekcija njihovih skritih hrepenenj. Prav ta hrepenenjska struktura pa jih - pri treh sestrah očitno ne gre drugače - v teh drobnih, tragikomičnih detajlih kljub drugačnemu duhovnozgodovinskemu izhodišču komedije sublimno navezuje na prepoznavno dramsko klasiko, le da je tokrat namesto velikosvetne Moskve atraktivnejši neapeljski zaliv z ognjeno rdečim, pardon, obsceno rdečim sončnim zahodom. Nerealizirane čehovljanske umetnike in stotnike je tukaj prepričljivo nadomestil butler (stotnik je zdaj le še privid), ki pa prav vse segmente svojega posla(nstva) opravlja z zavidljivo lahkoto. Z jasno določenim ciljem, se razume. In medtem ko se ruske gracijs s svojimi nesojenimi sanjači vred pasivno potopijo v brezizhodno sivino zadušljivega vsakdana, se eliksir prekiipevajoče heckendorfske dame razen z vsakovrstnimi življenjskimi radostmi krepčajo še s slastno ribo, razkrivajočo nedoumljivo razodetje. Le da je v nji morda malce preveč lovorja...

JASNA VOMBEK

